

Ośrodek
Pomocy Społecznej
w Prudniku

**Sprawozdanie z realizacji zadań zawartych
w Gminnym Programie Wspierania Rodziny
dla Gminy Prudnik
za rok 2021**

Spis treści

I.	OKREŚLENIE ZADAŃ WŁASNYCH GMINY	4
II.	GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE PRUDNIK.....	4
III.	DIAGNOZA SYTUACJI RODZIN W GMINIE PRUDNIK - WYBRANE ELEMENTY.....	5
IV.	DZIAŁANIA W RAMACH PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY W GMINIE PRUDNIK	8
V.	POTRZEBY NA REALIZACJĘ PROGRAMU	11
VI.	MONITORING I EWALUACJA	12

I. OKREŚLENIE ZADAŃ WŁASNYCH GMINY

Do zadań Gminy zawartych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy:

1. Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
2. Tworzenie i rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracę z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych poprzez:
 - 1) Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - 2) Prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
 - 3) Współfinansowanie pobytu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej;
 - 4) Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy;
3. Sporządzanie sprawozdań z zakresu wspierania rodziny;
4. Realizacja zadań wynikających z programów z zakresu wspierania rodziny.

II. GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE PRUDNIK

Gminny program wspierania rodziny w Gminie Prudnik opracowano w oparciu o art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998, 416, 1076, 1544, 2245 z późn. zm.) w myśl, którego gmina zobowiązana jest do tworzenia gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną. Gminny Program Wspierania Rodziny zawiera cele strategiczne i kierunki działań wynikające z potrzeb i problemów rodzin borykających się z problemami opiekuńczo- wychowawczymi. Jest dokumentem, który scala działania na rzecz rodziny.

Głównym celem Gminnego Programu Wspierania Rodzin w Gminie Prudnik jest umacnianie w procesach wychowawczych lub przywracaniu zdolności do prawidłowego pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Gminny Program Wspierania Rodzin ma również na celu diagnozowanie i analizę problemów rodzin, wsparcie w zapewnieniu dzieciom odpowiednich warunków do nauki, rozwoju i wypoczynku, wspieranie inicjatyw służących wszechstronnemu rozwojowi dzieci i młodzieży, rozwój usług wspierających dla rodzin z niepełnosprawnymi dziećmi, poprawa stanu bezpieczeństwa rodziny, dzieci

i młodzieży, realizacja lokalnych programów przeciwdziałania przemocy oraz ograniczenia wszelkiego rodzaju patologii społecznych zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży, zapewnienie tymczasowego schronienia osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacji kryzysowej, w tym ofiarom przemocy, pomoc rodzinom dotkniętym uzależnieniami.

III. DIAGNOZA SYTUACJI RODZIN W GMINIE PRUDNIK

- WYBRANE ELEMENTY

Prudnik jest gminą miejsko - wiejską, w skład której wchodzi 10 sołectw: Czyżowice, Dębowiec wraz z Wieszczyną, Łąka Prudnicka wraz z Chocimem, Mieszkowice, Moszczanka, Niemysłowice, Piorunkowice, Rudziczka, Szybowice, Wierzbiec.

Na dzień 31 grudnia 2019 r. roku Gmina Prudnik liczyła 25 675 mieszkańców, na koniec 2020 r.- 25 304 a w **2021 r. - 25 274**. Z różnych form świadczeń Ośrodka Pomocy Społecznej w Prudniku skorzystało łącznie 751 rodzin, tj. 1506 osób w rodzinach. Jak łatwo można zauważyć, pomimo spadku liczby mieszkańców Gminy Prudnik, wzrosła liczba osób w rodzinach objętych wsparciem Ośrodka Pomocy Społecznej w Prudniku.

Rodziny z dziećmi korzystające ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej często są pojmowane przez pryzmat różnych dysfunkcji. O rodzinie dysfunkcyjnej mówimy w sytuacji w której:

1. jedno bądź oboje rodziców uzależniło się od alkoholu,
2. występuje problemem wykorzystywania seksualnego czyli taka w której jedno bądź oboje rodziców wykorzystuje seksualnie kogoś w rodzinie,
3. jedno bądź oboje rodziców stosuje przemoc emocjonalną (szantaż, zastraszanie itp.) wobec członków rodziny,
4. jedno bądź oboje rodziców bije, maltretuje fizycznie kogokolwiek z członków rodziny (przemoc fizyczna),
5. występuje przewlekła choroba, a osoba chora wini za swój stan zdrowia pozostałych członków rodziny i stawia siebie w centrum uwagi.

Przyczyny ubiegania się o oświadczenia z pomocy społecznej

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach	
	2020	2021
Ubóstwo	195	320
Sieroctwo	0	0
Bezdomność	5	8
Potrzeba ochrony macierzyństwa	40	48
w tym wielodzietności	28	30
Bezrobocie	496	429
Niepełnosprawność	204	205
Długotrwała i ciężka choroba	252	247
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	45	50
w tym rodziny niepełne	28	29
Rodziny wielodzietne	4	7
Przemoc w rodzinie	3	2
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0
Alkoholizm	25	33
Narkomania	2	2
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	10	7
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	1	1
Zdarzenia losowe	6	4
Sytuacja kryzysowa	15	17
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0

Źródło: OPS w Prudniku

Ośrodek Pomocy Społecznej w Prudniku wspiera potrzebujące rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i funkcjonowania w warunkach gwarantujących bezpieczeństwo i możliwość rozwoju.

Rodziny objęte pomocą ośrodka pomocy społecznej w ostatnich latach

	w 2020 r.	w 2021 r.
Liczba mieszkańców Gminy	25 304	25 274
Liczba rodzin objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej	948	822
w tym nowych rodzin	137	91
Liczba rodzin z dziećmi objętych pomocą ośrodka pomocy społecznej	263	224

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych za lata 2018- 2020 r.

Rodziny korzystające ze wsparcia w formie pracy socjalnej

	2020	2021
Rodziny objęte pracą socjalną OGÓŁEM	602	444
Liczba osób w rodzinach objętych pracą socjalną OGÓŁEM	1248	945
Liczba rodzin objętych wyłącznie pracą socjalną	96	66
Liczba osób w rodzinach objętych wyłącznie pracą socjalną	152	146

Źródło: OPS Prudnik

Pieczna zastępcza w Gminie Prudnik

	2019	2020	2021
Dzieci przebywające w placówkach opiekuńczo- wychowawczych	12	15	19
Dzieci przebywające w placówkach opiekuńczo-wychowawczych - koszt	227 272,08 zł	249 290,51 zł	244 671,89
Dzieci przebywające w pieczy zastępczej	83	54	105
Dzieci przebywające w pieczy zastępczej - koszt	180 953,41 zł	201 789,90 zł	244 635,35

Źródło: OPS Prudnik

IV. DZIAŁANIA W RAMACH PROGRAMU WSPIERANIA RODZINY W GMINIE PRUDNIK

W Ośrodku Pomocy Społecznej oprócz pracowników socjalnych niosących pomoc zatrudnionych jest również trzech asystentów rodziny, współpracujących z rodzinami, które wymagają wsparcia w trochę innym wymiarze aniżeli pomoc oferowana w ramach pracy socjalnej. To pomoc skupiająca się na wypracowaniu schematów postępowania w rodzinie, pedagogizacja wykonywania niekiedy zwykłych i prostych czynności czy zachowań w procesie wychowywania dzieci jak nawyk sprzątnięcia, odrabiania z dzieckiem lekcji, dbałość o higienę czy systematykę i gospodarność ekonomiczną.

Zadania asystenta rodziny realizowane są zgodnie z przepisami ustawowymi i polegają przede wszystkim na prowadzeniu pracy z rodzinami, u których występuje wiele sprzężonych problemów, do których należą m.in.: niskie umiejętności opiekuńczo - wychowawcze oraz prowadzenia gospodarstwa domowego, uzależnienia, bezrobocie, ubóstwo, przewlekła choroba, niepełnosprawność, przemoc, wyuczona bezradność, zaburzenia psychiczne, a których występowanie powoduje trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.

Praca asystenta rodziny odbywa się w miejscu zamieszkania tych rodzin i poza nim, przy aktywnym współdziałaniu i współpracy pracownika socjalnego z rejonu osoby objętej wsparciem asystenta. Jeśli dzieci znajdują się w pieczy zastępczej, rolą asystenta będą działania na rzecz ich jak najszybszego powrotu do rodziny.

W przypadku powzięcia informacji o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, Dyrektor ośrodka pomocy społecznej zleca przeprowadzenie w tej rodzinie rodzinnego wywiadu środowiskowego. Jeżeli rodzinny wywiad środowiskowy potwierdzi występowanie trudności, przekazuje kwestionariusz wywiadu asystentowi rodziny, który podejmuje pracę z tą rodziną. Przy zleceniu asystentowi rodziny pracy z daną rodziną, brany jest pod uwagę głównie zakres pomocy, jaki powinien zostać udzielony danej rodzinie. Z ustawy wynika ponadto, że asystent rodziny powinien swą pracę prowadzić za zgodą i przy aktywnym udziale rodziny oraz pobudzać ją do aktywnego współdziałania

Asystent rodziny opracowuje i realizuje plan pracy z rodziną, który tworzy współpracując z pracownikiem socjalnym oraz rodziną, pomaga w poprawieniu sytuacji życiowej rodziny, pomaga rodzinie rozwiązywać problemy socjalne, psychologiczne oraz wychowawcze, wspiera aktywność społeczną rodziny, motywuje do podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz szukania i podejmowania pracy zarobkowej, wspiera dzieci, w razie zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodziny, podejmuje działania zaradcze i interwencyjne, prowadzi dokumentację dotyczącą pracy z rodziną, monitoruje

funkcjonowanie rodziny, gdy zakończy już z nią prace jak i współpracuje z jednostkami administracji rządowej i pozarządowej w celu działania na rzecz dziecka i rodziny.

Wspieranie rodziny, w ramach asystenta rodziny jest procesem długotrwałym, dającym bardzo trudno osiągalne i wymierne efekty działania, powodującym doprowadzenie rodziny do istotnych zmian postępowania członków rodziny i ich sytuacji życiowej, niwelowania destruktywnych zachowań członków rodziny, samodzielności w realizowaniu spraw rodzinnych, podniesieniu jakości życia członków rodziny.

Działania asystenta rodziny ukierunkowane były przede wszystkim na utrzymaniu dzieci w ich naturalnym środowisku, ale także na powrót dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodzin biologicznych. Szeroko zakrojona współpraca pracowników socjalnych z asystentami rodziny miała znaczący wpływ na zmniejszenie się ilości rodzin objętych asystenturą, na jej jakość oraz przede wszystkim na zmniejszenie ilości dzieci z naszej gminy przebywających w pieczy zastępczej. Na jednego asystenta przypada zgodnie z ustawą nie więcej jak 15 rodzin.

Rodziny, którym udzielono wsparcia asystenta rodziny

	2019	2020	2021
Liczba asystentów rodziny	3	3	3
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	62	50	52
w tym liczba dzieci objętych wsparciem asystenta rodziny	113	88	116

Źródło: OPS w Prudniku

Ponadto w ramach przedmiotowych zadań dotyczących wspierania rodziny OPS realizował zadania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Aby udzielić wsparcia rodzinom dotkniętym przemocą działa Zespół Interdyscyplinarny składający się z grupy specjalistów z różnych dziedzin, których zadaniem jest integrowanie i koordynowanie prac i zadań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Rodziny objęte procedurą „Niebieskiej Karty”

Lp.		2019	2020	2021
1	Liczba rodzin, w których wszczęto procedurę „Niebieska Karta”			
	Liczba rodzin	53	63	160
	Liczba dzieci w tych rodzinach	52	60	76

Źródło: OPS w Prudniku

W ramach wsparcia rodziny korzystają również ze wsparcia materialnego w formie świadczeń z pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, wychowawczych, funduszu alimentacyjnego, dodatków mieszkaniowych i energetycznych a także wsparcia niematerialnego jak Karta Dużej Rodziny i Opolska Karty Rodziny oraz dostępność w gminie placówki wsparcia dziennego i świetlic środowiskowych. Dzieci mają możliwość spędzania czasu wolnego w Placówce Wsparcia Dziennego – Świetlicy Opiekuńczej „Dąbrówka” gdzie prowadzone są zajęcia o charakterze socjoterapeutycznym. Rok 2020 był rokiem kiedy niestety dostępność tych placówek i świetlic była znacznie ograniczona z uwagi na pandemię, jednak pracownicy pozostawali w dyspozycji telefonicznej jak i w osobistym kontakcie z rodzinami które w sposób szczególny tego potrzebowały. Ponadto przy Ośrodku Pomocy Społecznej działa Punkt Informacyjno - konsultacyjny dla Uzależnionych i ich rodzin oraz Ofiar i Sprawców Przemocy. W ramach pracy Punkt zatrudnia psychologa i psychoterapeutę oraz radcę prawnego.

W 2021r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Prudniku realizował trzy projekty unijne tj. projekt „Rodzinne więzi” realizowany przy współpracy z organizacją pozarządową dla 15 tu rodzin z dziećmi. Drugi projekt „Bliżej rodziny i dziecka” – III edycja, realizowany jest przez OPS w projekcie partnerskim z ROPS i w ramach tego projektu utworzona została druga placówka wsparcia dziennego w formie podwórkowej dla 15 tu dzieci. Placówka ta mimo okresu pandemii działa przez cały czas w formie alternatywnej – podział na mniejsze grupy. Trzeci projekt „ Ławeczka i asystencja- rozwój usług opiekuńczych i asystenckich nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu powstał jako odpowiedź na potrzeby osób starszych, niepełnosprawnych. Projekt nie dotyczy dzieci i rodzin z dziećmi, ale dotyczy rodzin a w szczególności tych gdzie znajdują się osoby starsze. W związku ze starzejącym się społeczeństwem rosną potrzeby zapewnienia opieki ludziom starszym. Projekt dedykowany jest do osób powyżej 60 roku życia, nieaktywnych zawodowo, potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, niesamodzielnymi, niepełnosprawnych. Celem projektu jest zwiększenie dostępu do usług społecznych, które pozwolą przeciwdziałać marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób starszych. W ramach projektu utworzony został Klub Senior "Ławeczka" dla 15 osób i rozpoczął swoją działalność od 01.07.2021r.

Podjmując rozważania na temat roli rodziny w systemie profilaktyki, trzeba zdawać sobie sprawę z aktualnych zagrożeń jakie niesie za sobą rozwój cywilizacji. Postawy wielu ludzi nacechowane są lękiem przed przyszłością, rozczarowaniem. Wiele małżeństw się rozpada. Rodzice są zapracowani, nie zwracają uwagi na potrzeby dziecka (głównie emocjonalne). Coraz bardziej widoczne są różnice pomiędzy bogatymi a biednymi. Najbardziej przez ten stan rzeczy cierpią dzieci, które pozostawione „same sobie” podejmują działania dewiacyjne, które prowadzą do niedostosowania społecznego. Czas pandemii nie ułatwia niwelowania tego stanu rzeczy, wręcz przeciwnie powoduje trudności w działaniach i wywołuje nowe problemy jakie dochodzą w czasie izolacji i odosobnienia dzieci i młodzieży. Powoduje też dużą frustrację u młodzieży i dorosłych. Wzmaga się problem zaburzeń

emocjonalnych, depresji i chorób psychicznych.

Pracownicy socjalni i asystenci rodziny Ośrodka Pomocy Społecznej w Prudniku w ramach wykonywania swoich obowiązków podejmują działania na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, borykających się z różnorodnymi problemami. Praca z takimi rodzinami wymaga od kadry pomocy społecznej wysokiego profesjonalizmu i zaangażowania w podejmowanych działaniach. Doskonalenie kompetencji służb i instytucji prowadzono poprzez:

1. szkolenia wewnętrzne dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych oraz pracowników instytucji realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
2. szkolenia pracowników OPS organizowane przez firmy szkolące,
3. samodoskonalenie poprzez wspólne rozwiązywanie problemów z innymi pracownikami,
4. samokształcenie oraz korzystanie z pomocy superwizora którego pozyskaliśmy w ramach projektu z ROPS.

V. POTRZEBY NA REALIZACJĘ PROGRAMU

Odnosząc się do potrzeb związanych z realizacją zadań w zakresie wspierania rodziny zauważyć trzeba wzrost ilości spraw związanych z realizacją zadań obowiązkowych Gminy z ustawy z dnia 09.06.2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Potrzebne są znaczne środki finansowe na współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej i placówkach opiekuńczo wychowawczych oraz na zatrudnienie asystentów rodziny, którzy przez profilaktykę i pedagogizację rodzin przyczyniają się do zmniejszania ilości dzieci które trafiają do pieczy zastępczej a przez to kosztów współfinansowania pobytu dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Z obserwacji prowadzonych przez pracowników OPS wynika, że wzrasta popyt i potrzeba usług psychologa i terapeutów rodzinnych oraz wzrastają koszty umów z tymi specjalistami. W większości gmin koszt za godzinę usług psychologa czy terapeuty jest już znacznie większy niż obecnie w gminie Prudnik co oznacza, że aby utrzymać jakość świadczonych usług i osiągnąć zamierzony efekt koniecznym jest nie tylko zwiększenie liczby godzin usług ale i też stawki za godzinę. Wspieranie rodzin z dziećmi poprzez usługi specjalistów działających na ich rzecz, wspierających rozwój społeczny i psychologiczny dzieci i rodziców tworzy bazę dla dobrych zachowań i postaw, które w przyszłości mogą tworzyć rodziny w pełni realizujące prawidłowe postawy społeczne i rodzinne.

Obecnie doskonalenie kadr pomocy społecznej pracujących na rzecz rodzin odbywa się poprzez szkolenia w ramach środków z Krajowego Funduszu Szkoleń przy małym udziale środków gminnych, jednak mimo to widzimy potrzebę ich zwiększenia z uwagi na wzrost cen za szkolenia i konieczność ich kontynuacji.

VI. MONITORING I EWALUACJA

Program jest koordynowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Prudniku. W ramach jego realizacji są gromadzone informacje, które pozwalają na ocenę postępów oraz wskazują dalsze potrzeby ewentualnych zmian w Programie.

Na dzień składania sprawozdania realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodzin przebiega prawidłowo i nie wymaga wprowadzenia żadnych zmian. Cele zawarte w Programie są adekwatne do potrzeb mieszkańców, co wynika z analiz prowadzonych przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Prudniku.

DYREKTOR
Ośrodka Pomocy Społecznej
mgr Ewa Pawłtów